

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

Proprietar: Societatea Anonimă p. editura ziarului Aradl Közölny. Inreg. In Reg. Publ. Perioadice sub No. 10/1-1938. Trth. Arad

ARAD, ANUL 54. No. 214.

1939. szeptember 21., csütörtök.

Redactor responsabil:

SZ. JAKAB GÉZA

„Csempészhajók“

A modern háboru a nemzeti és nemzetközi élet minden területére kiterjed. Nagy mértékben érinti a semlegeseket is ama megszorítások folytán, amelyeket a nemzetközi kereskedelemnek el kell szenvednie. A győzelemért vívott gigantikus erőfeszítés, a nyersanyagok és a gyártott áruk terén megnyilatkozó uzsora a hadviselők katonai és gazdasági ellátását a semleges államokból elsőrangú kérdéssé teszi.

A gazdasági háborunak, jóllehet más síkon folyik mint a tulajdonképeni katonai hadműveletek, mégis elhatározó jelentősége van a fegyveres összecsapásokban.

A jelenlegi háboruban a nyugati hatalmak nagy eredményt várnak a gazdasági blokádtól. Németország katonai erejének meggyengítése tekintetében, jóllehet a blokádtól 1914-től 1918-ig nem gátolta meg azt, hogy a háboru négy évig húzódjék. A tengeri blokádtól most sem lehet eredményesebb a háboru tartama szempontjából, mint volt a világháboruban. A moszkvai egyezmény a német birodalom számára kilátásokat nyitott meg arra nézve, hogy Oroszországból nyers anyaggal láthatja el magát, Szilázia elfoglalása, akárcsak pár hónappal ezelőtt Csehszlovákia elfoglalása, kétségkívül lényegesen hozzájárul Németország ipari teljesítőképességének emeléséhez. A német szervező tehetséggel felhalmozott készletek valamint a polgári lakosság ellátására szükséges élelmiszekek beosztása azt a célt szolgálják, hogy a gazdasági háboru hatását csökkentse. Mégis a nemzetközi kereskedelem legnagyobb részét tengeren bonyolítják le, amely a szállítás legalkalmasabb tere. Számos anyagot, ami Európában hiányzik, csak a tengeren tudják elhozni. Végül, minthogy a jelenlegi helyzetben az importált árut csak semleges hajókon lehet szállítani — főleg az északi tenger, az Atlanti Óceán és a Balti tenger mellett levő semleges országokból, ennélfogva a semleges államok szerepe a hadviselők ellátásában rendkívüli fontosságot nyer.

Nemrég az angol kormány rendelettel állapította meg azoknak az áruknak a jegyzékét, amelyeket hadi csempész-áruknak tekint. Ennek a listának a közzétele Németországban igen nagy reakciót váltott ki.

A nemzetközi konvenciók és szokások szerint egy hadviselő állam hadi csempész-áruknak tekint az ellenség számára szállított minden oly árut, amelyet az ellenség katonai célokra használhat fel. A csempész-áru lehet abszolút, ha ezt egyenesen a hadműveletekhez használják, mint fegyver és lőszer, vagy pedig relativ, illetve feltételes, ha csupán közvetett úton szolgálhatja valamely katonai cél elérését.

A modern háboru nagy kiterjedése, valamint a katonai technika bonyolultsága folytán, amik az államok minden energiáját és vagyonát igénybeveszik, a hadi csempészet fogalma is nagyobb kiterjedést ölt napról-napra. Ma is érvényesülni akar az a tendencia, akárcsak a világháboruban, hogy a nyersanyagok és a gyártott termékek többségét hadi csempész-áruknak tekintik. Az a tény, hogy az árut először egy semleges kikötőbe viszik, hogy aztán egy hadviselő kikötőbe szállítsák, nem jelent ma már azt, hogy ez különbséget tenne az abszolút és relativ csempészet között.

A hadi csempészet megtorlása igen súlyos, mert az esetek többségében az áruknak kártalanítás nélkül való elkobzását jelenti.

A hadviselők hajói megállíthatnak és átkutathatnak minden semleges hajót annak a megállapítása céljából: vajon van-e rajta csempész-áru vagy sem? A semleges hajók kötelesek magukat ennek az ellenőrzésnek alávetni, mert ha ellenállanak, vagy megkísérik a menekülést, akkor elfogják vagy akár szét is lövik őket.

Ezek a szabályok, amelyek már elméletben is olyan szigorúak, még komorabbak a tengeri had-

Chamberlain bejelentette a háboru folytatását az angol alsóház előtt

Elkeseredett, véres ütközet folyik még a Visztula nagy kanyarodójában a német és a lengyel csapatok között — Varsó még mindig védekezik — Tovább nyomulnak nyugatra a szovjetcsapatok az ukrán területeken — Csütörtökön indul Moszkvába a török külügyminiszter

Toulouseban telepszik meg az elmenekült lengyel kormány

Az elmúlt napon a nemzetközi diplomácia Chamberlain alsóházi beszédét fogadta jelentőségének megfelelő komolysággal. A francia államtanács határozatai ugyancsak foglalkoztatják a nemzetközi közvéleményt. A frontokon — kivéve a Visztula kanyarmentét és a varsói lengyel ellenállást, — szerdán különösebb esemény nem történt. A szovjetcsapatok folytatják előnyomulásukat. Ugy látszik, Litvánia megegyezett Moszkvával, hová német vezérkari küldöttség érkezett. Saracoglu török külügyminiszter érkezését csütörtökre várják. Hír szerint a lengyel kormány Toulouseban állítja fel székhelyét. A jelentések arról adnak hírt, hogy Franciaország további hatszáz millió frankot szánt a lengyel propagandára. Részletes jelentéseinket az alábbiakban csoportosítottuk:

I.

Lengyelország katonai felosztása

Sértetlenül került a németek birtokába az olajvidék

Csernovitz, A Magyar Távirati Iroda jelenti, hogy a német csapatok Lembergől délre előnyomultak a drohobitzi olajvidéket, amely csaknem teljesen sértetlenül került birtokukba.

Hivatalosan meg nem erősített hírek szerint német és orosz csapatok találkoztak a magyar határ közelében. Kedd estig hivatalosan nem léptek összeköttetésbe az orosz különítmények vezetői a magyar hatóságokkal.

A Reuter közli a hivatalos orosz nyilatkozatot, amely szerint az orosz hadsereg tevékenysége csak az ukránok és fehéroroszok által lakott területre fog szorítkozni.

A szovjetcsapatok megszállva tartják az egész román-lengyel határt

Berlin, A Német Távirati Iroda jelenti: A Kuti helységet. Ezzel a szovjet csapatok megszállva tartják a lengyel-román határ egész vonalát.

járatban, amikor a jogi különbsétek eltűnnek és a szükség törvénye kényszeríti rá a hadviselőket, hogy a hadi csempész-áru listáját tetszésük szerint kibővítsék. Kétségtelenül meggátolják nagyrészt a hadviselőkkel folytatott kereskedelmet, ami ellen lényegében alkalmazzák a blokádot, de megzavarják egyben a semlegeseket gyakran saját maguk ellátásában.

Mihelyst a jelenlegi háboru kitört, a csempészet kérdése a konfliktusban levő államok között elsőrangú vitává fejlődött.

Nagybritánia néhány nappal ezelőtt felsorolta rendeltetileg a kutatás alá eső árukat. Abszolút csempész-áruknak minősítette az összes fegyvereket és lőszert, mindenféle tüzelő anyagot, minden szállító, hirszolgálati eszközt, minden nyersanyagot és gépet, amiket a felsorolt áruk gyártásához lehet felhasználni. Relativ csempész-áru minden élelmiszer, takarmány, bármilyen ruházati cikk és minden anyag, ami ezek előállításához szükséges.

A gyakorlatban ez a felsorolás csaknem az egész nemzetközi kereskedelmet érinti és az a hadviselő fél, amely fölényben van a tengeren, ellenőrizheti a semleges kereskedelmet, hogy ne lépje túl a békebeli arányokat és így ne álljon az ellenség ellátásának rendelkezésére.

A német kormány ellenintézkedése nem késett.

A német kormány is közzétette a hadi csempész-áru listáját, amely a gyakorlatban azonos az angol listában felsorolt árukkal. Minthogy azonban sokkal kisebb lehetősége van arra, hogy az angoloknak szánt árukat felartsa, az angol-német gazdasági harc kettős formát ölt: egyrészt a tengeralfutók katonai küzdelmet folytatnak, másrészt a német kormány diplomáciai denarsokat intéz a semleges államokhoz, hogy arra ösztönözze őket: szólítsák fel Angliát, hogy vegye revízió alá a csempészet kérdésében valtozt politikáját, mert egyébként a semleges államok magartartását olybá tekintené, mint amelyek személynak Anglia eljárása felett, amely őket be akarja vonni blokádt-rendszerébe és így őket semlegességük elhagyására akarja bírni.

Ezek nagy vonásokban az angol-német ellentét elemei a csempészkérdésben. Ezek közelről érdeklik a semleges államokat, különösen az osztrák csoportot, amelyek a tengeri hadsziintér közvetlen szomszédságában vannak és amelyeknek a kereskedelem nagyrésztben a tengeren bonyolódik le. Ezek az államok most arra törekuszenek, hogy szolidaris magatartást érjenek el, amely csökkentse a kockázatukat és megkönnyítse ellátásukat. A hadviselők azonban a megoldást sokáig még a bombázás és a torpedózás meglepetéseiben megtalálják.

Utközö-állam szükségessége Németország és a szovjet között

Páris. A francia közvélemény nagyrésze értelmetlenül áll a szovjetország külpolitikájának hadviselési szándékai előtt, de általában azt hiszik, hogy Oroszország és Németország lengyel utközö államot akarnak felállítani. Lengyel Ukrajna szintén Oroszország birtokában maradna és éppen ez lenne az ára annak, hogy a Szovjetunió Németország mellett beavatkozzon a lengyel ügybe. Ezek természetesen csak feltevések, érdekes azonban az egyik párisi

estől annak az a francia jelentése, amely szerint orosz diplomáciai körökben széleskörű nemzetközi konferencia összehívását tervezik, melyben Franciaország, Anglia, Olaszország, Németország, valamint Oroszország vennének részt és célja az összes függőben lévő európai kérdések rendezése lenne. A konferencia összehívását Molotov és Vorosilov ajánlják, de Sztalin még nem döntött, azonban úgy tudják, hogy ő is rokonszenvezik a gondolattal.

Prhala tábornok a lengyelországi menekültek között

Csernovitz. A Reuter jelenti: A lengyelországi menekültek között van Prhala tábornok, volt ruszinszkói belügyminiszter is, aki a csehszlovák köztársaság végleges megszűnése után Lengyelországba ment át és ott cseh légiót szervezett. A Stefani jelenti Párisból, hogy a francia

kormány a lengyel kormányt Párisba való érkezése után francia területen bizonyos területöket jelöl ki, amelyet exterritoriális területnek nyilvánít, és amelyen belül a lengyel kormány tovább fejthet ki működését.

Varsó és Hela még tartja magát

Berlin. (Rador.) A Stefani ügynökség jelenti Gdyniából: A háromezer főre tehető lengyel hadierő Unrug tábornok vezénylete alatt 17 napig állott ellent az oxiliai magaslatokon és tegnap délután a szárazföldi és haditengerészeti tüzéség, valamint a repülőgépek kombinált támadásai következtében elhagyta állásait és visszavonult a Hela félszigetre.

London. (Rador.) Kedden este a brit rádió közölte Nagybritannia üzenetét Varsó város hősi védői számára. Anglia csodálatának adott kifejezést azért a vitézségért, amelyet tanúsítanak. Felkérték a varsói rádióállomást, hogy lehetőleg még az éjszaka válaszon. Rövid idő múlva a Varsó II. rádióállomás válaszolt és közölte, hogy vasárnap este 7 órától szakadatlanul bombázták Varsót és a Szent János székesegyház kigyulladt. A királyi palotát is elpusztították a németek bombái. Itt felbecsülhetetlen értékű műkincs pusztult el.

„Kelet-Európa új térképrajzai”

Berlin. (Rador.) A Deutsche Allgemeine Zeitung „Egy váratlan fordulat” címen cikket közöl és ebben a következőket írja:

Az orosz hadseregnek lengyel területre való behatolása azt igazolja az egész világ előtt, hogy az európai szárazföldön a kérdések megoldása főbbé nem az angoloktól függ. Ez a gyámság megszűnt; éppen úgy, mint ahogyan megszűnik a lengyel állam is, Anglia nem uralkodik a szárazföldön, a Közéleleten, sőt a Távolkeleten sem, ahol Moszkva és Tokió megoldották egymásközött a határviszály kérdését. A versaillesi szerződés néhány napon belül megszűnik. Angliának a háborúval nem volt más célja, minthogy kezében tartsa egész Európát. Az angol számla most kimerült és Olaszország semleges magatartása megmentette azokat az államokat, amelyeknek területi épségét Anglia garantálta. A Versaillesben létrejött lengyel állam megszűnt. Oroszország egészen más úton halad, mint amit Anglia néhány héttel eze előtt javasolt neki. Németország és Oroszország közösen fognak gondoskodni arról, hogy Kelet-Európa térképe megfeleljen a politikai, gazdasági és nemzeti feltételeknek.

A lengyel állam megszűnésével megszűnt a garancia szerződés is és most felmerül a kérdés, miért harcoljon tovább Anglia és Franciaország.

A német csapatok Bialisztokot és Breszt-Litowszokot átengedték az oroszoknak

Kaunas. (Rador.) A Reuter-ügynökség jelentése szerint a német csapatok kivonultak Bialisztokból, ebből a Varsótól száznyolcvan kilométerre északkeletre fekvő városból és azt a Grodno tartományban előrenyomuló szovjet csapatok szállják meg. Kaunasban úgy tudják, hogy Breszt-Litowszok is szovjet kézben marad. Jelenleg a németek és az oroszok között tárgyalások folynak arról, hogy a két haderő közül melyik szállja meg Lemberget.

Berlin és Moszkva népi és gazdasági alapon rendezik újja Lengyelországot

Berlini politikai körökben befejezett ténynek tekintik, hogy Lengyelország sorsa mind politikailag, mint katonailag beteljesedett. Tekintettel arra, hogy a lengyel nép vezetés nélkül maradt, Németország és Oroszország felügyelete alá kerül. Német politikai köröknek az a véleményük, hogy a német—orsz. együttműködésről kiadott hivatalos közlemény egyúttal megjelöli Lengyelország jövő sorsát is. A német és a szovjet kormány között a

A szovjetcsapatok nem lépték át a fehérorosz es az ukrán területek határait

London. (Rador.) A Reuter ügynökség jelenti: A német rádióállomások bejelentették, hogy a szovjet kormány biztosította a német kormányt arról, hogy csapatai nem lépik át az ukrán és fehérorosz területek határait.

Varsó angol segítséget sürget!

Varsó II. hullámhosszán tegnap este felolvasták a varsói polgármester válaszát az angol nemzet üzenetére. Hálás köszönetet mondott a biztatásért és az elismerő szavakért, majd utalt válaszában a polgármester a varsóiak kétségbeesett helyzetére és azt a kérdést intézte Angliához, hogy mikor nyújt az angol állam olyan segítséget, amely végre megszabadítja őket a jelenlegi helyzetből.

Nyugaton teljes a csönd...

Páris. A Havas ügynökség a nyugati arcvonalon folyó harcokról a következőket jelenti: A nyugati arcvonalon stratégiai várakozási időszak következett be. Tegnap óta végig az arcvonalon teljes esend uralkodik. Az egyik francia célpont ellen tegnap kisebb támadás során a németeknek sikerült behatolni a francia állásokba, de a franciák visszaverték és elűzték onnan őket. Ezek a helyi tevékenységek azonban nem változtatták meg a két fél helyzetét.

Oroszország akciója nem irányul Litvánia ellen

Kaunas. Pozniakov szovjet követ tegnap félórás megbeszélést olytatott a litván külügyminiszterrel. A félhivatalos Lietuvor Alizar című lap ezzel kapcsolatban azt írja, hogy hivatalos szovjet részről biztosítékot nyújtottak Litvániának arra nézve, hogy az

orosz akció kizárólag Fehéroroszországra és Ukrajnára szorítkozik.

A moszkvai litván követ fél órában keresztül tanácskozott Molotov-val. A Reuter ügynökség értesülése szerint mértékadó helyen azt hiszik, hogy Vlnának Litvániához való csatlolásáról volt szó.

Határtorgalmi tárgyalások Bucuresti és Moszkva között

Kuty lengyel várost megszállták az oroszok

Berlin. A Német Távirati Iroda jelenti: Kuty lengyel határvárost tegnap megszállták az orosz csapatok. A román-lengyel határ ezzel teljesen orosz kézre került. Zaleszicében román és szovjet tiszték megállapod-

tak abban, hogy Románia és a volt lengyel terület között haladéktalanul megindulhat a forgalom. Valamennyi többi kérdést a bucuresti és moszkvai kormányok között rövidesen meginduló tárgyalásokon beszélnek meg.

Szovjet figyelmeztetés a Balti államokhoz:

Fegyverezték le az oda menekült lengyel tengerelattjárókat

Leningrádból jelentik: A Balti-államok több kikötőjében — orosz értesülések szerint — számos lengyel tengerelattjáró rejtőzik. Ezek az utóbbi 24 órában menekültek oda. Az orosz tengeri hadvezetés figyelmébe küldött a Balti-államok kormányaihoz, hogy ezeknek a lengyel tengerelattjáróknak a teljes leszereléséről gondoskodják, mert különben kénytelen lesz az orosz tengeri flottá erélyes eszközökhöz nyúlni, holott tiszteletben akarja tartani a Balti-államok semlegességét.

Jóvátételt ígért Lengyelországnak a francia államtanács

Páris. (Rador.) Szerdán reggel az Elysée-palotában LEBRUN köztársasági elnök elnökletével minisztertanácsot tartottak. DALADIER miniszterelnök részletesen beszámolt az a katonai, mint a diplomáciai helyzetről. A beszámolót a minisztertanács egyhangúlag tudomásul vette, az elismerés hangján nyilatkozott a lengyelek hősiességéről és hangsúlyozták, hogy a lengyelek a közös győzelem után feltétlenül jóvátételben részesülnek. Ezután a minisztertanács jóváhagyta azokat a gazdasági és pénzügyi intézkedéseket, amelyek a háború következtében szükségessé váltak és hangsúlyozták a törhetetlen szolidaritást, amely Franciaország és Anglia között fennáll.

Anglia nem lép hadiállapotba Szovjetországgal

Róma. A Lavoro Fascista londoni értesülése szerint az angol kormány magatartása kezd kialakulni az orosz beavatkozás ügyében. Az angol kormány elítéli a beavatkozást, de nincs szándékában Szovjetországgal hadiállapotba lépni. Londonban változatlanul hangoztatják, hogy Anglia tovább harcol végső céljainak elérésére.

pont, hanem kiinduló pont a két nép közötti érdekekhez.

Hir szerint a moszkvai francia ügyvivő szerdán kihallgatást kért Molotov külügyi népbiztosától, hogy az ügyvivő francia jegyzéket szándékozik átadni, amelyben a francia kormány közelebbi tájékoztatást kér a szovjetkormánytól az orosz hadsereg lengyelországi előrenyomulása felett.

Részletek a német és az orosz csapatok találkozásáról

Róma. A Giornale de Italianak jelenti Ungvárról, hogy a Lengyelországban előrenyomuló német és szovjet csapatok találkozásáról a lap tudósítója a következő értesüléseket kapta: Hitler és Sztalin csapatai a galíciai Turka nevű város

matárában találkoztak kedden este. A találkozás ünnepélyes lefolyású volt. A felvonuló csapatok egymással szemközi állottak fel, majd mindkét csapat zászlóvivője kilépett a sorokból és a tér közepén találkoztak, ahol kezét fogták egymással és zászlóikat mélyen meghajtották. Ezután a két csapat parancsnoka tanácskozást folytatott egy-

mással és az orosz parancsnok azt ajánlotta, hogy együttesen folytassák az előnyomulást a környék megsztitása érdekében. A német parancsnok az ajánlatot nem fogadta el, hanem kijelentette, hogy meg kell várnia felsőbb hatóságainak utasításait. Az orosz csapat ezután tovább vonult.

A szovjetcsapatok újabb előretörése

Moszkva. A szovjetorszag vezérkar szeptember 19-iki hivatalos jelentése szerint a szovjetcsapatok kétórás harc után kedden este megszállották Wilnát, továbbá Prujanyt és Karbint. Nyugat-ukrajna déli részén elfoglalták Wladimir Wo-

linszkyt, a Bug mellei Sokoltzot, Brodit, Bobokot, Rohatint és Dolint. Lovassági és tankegységek benyomultak Lemberg északkeleti és délkeleti elővárosába.

Hatszázmillió franciá frankkölcsönt kap Toulouseban a menekült lengyel kormány

Páris. A lengyel kormány minden valószínűség szerint Toulouseban telepedik le és ide teszik át székhelyüket a kormány mellett akreditált nagykövetség is. A francia kormány ezzel területen kívüli jogokat biztosított a lengyel kormánynak. Franciaországi tartózkodási idejére és így a lengyel kormány tovább folytatja működését a francia területen is.

Páris. Hivatalosan közlik, hogy a pénzügyminisztérium 600 millió frankos kölcsönt bocsájt a lengyel kormány rendelkezésére.

Borzas aranyútközlet folyik a Visztula-kanyarban

Berlin. A német hadsereg-lőparancsnokság legújabb jelentése a következő: A Visztula kanyarban folyó csata, minden idők egyik legnagyobb csatájának mutatkozik. A foglyok száma tegnap Zdura környékén 105 ezer főre emelkedett, de ez a szám még tovább növekszik. A zsákmányolt hadianyag egyelőre áttekinthetetlen. A még küzdő lengyel csapatok üldözése tervszerűen folyik a Stryj-Lemberg szakaszon. Az ellenség már csak a Modlinerődnél és Varsónál fejt ki nagyobb ellenállást. A többi szakaszokon a harci tevékenységet a német csapatok beszüntették és a német hadsereg egységek visszavonulnak a német és az orosz hadseregek vezetői által megállapított demarkációs vonalakig.

Nyugaton csakis helyi felderítő csapatok vállalkozásai voltak észlelhetők.

A Gdynia körüli harcok tegnap a hadikikötő elfoglalásával véget értek. Itt is több ezer hadifogly esett a németek fogságába.

Lemberg vajdájának tragédiája

Munkács. A lengyel menekültek között haralmas gépkocsiján kedden Munkácsra érkezett Bibju

Alfréd, Lemberg vajdája, aki a Csillag szállodában vejt magának lakást, ahol este föbelőtte magát. A vajda azonnal meghalt.

Franciaország felé igyekeznek a lengyel menekültek

Budapest. Lengyelországból érkező polgári menekültek újabb csoportja érkezett tegnap Magyarországra. Ungvárról érkezett jelentések szerint az uzsoki szorosnál kedden 53 személy lépett magyar területre. Az ungvári Vörös Kereszt egyesület szállást adott nekik és ételmezésükről gondoskodik. Ezeknek legtöbbször Sianky lengyel határállomás volt tisztviselői karából kerülnek ki. Perényi Zsigmond báró a felvidéki magyar kormányzó biztosa tegnap Szolyvára érkezett, ahol a Lengyel országból menekültek elhelyezése felől érdeklődött.

Jugoszlávián kedden utazott át a lengyel menekültek első csoportja. Ez a csoport Romániából jött és Jugoszlávián keresztül Franciaországba utaznak. Lehetőségesnek tartják hogy a közeli napokban újabb csoportok utaznak át Jugoszlávián.

Chamberlain válaszbeszéde

Chamberlain: „Folytatjuk a háborút!”

London. Telt padsorok előtt tartotta meg Chamberlain angol miniszterelnök az alsóházban szerdán délután beszédét, amelynek során többek között a következőket mondotta:

Chamberlain miniszterelnök Mander liberális képviselőnek a háború céljára vonatkozó kérdésére kijelentette, hogy a brit kormány olyan nemzetközi rendszert akar megteremteni, amely megelőzi a háborút és békés eszközökkel igazságosan szabályozza a konfliktusokat. Ezután rövid áttekintést adott az elmúlt hetek eseményeiről és hozzátette, hogy az eredmények még nem értékelhetők. A németek hatalmas nyomást gyakoroltak a lengyel hadseregre, amely ellenállt és most is harcban áll néhány helyen. Szeptember 17-én fontos esemény történt a keleti fronton, amikor a Szovjet köztársaság csapatai átlépték a lengyel határt. Ez az esemény azonban nem jött váratlanul. A vezetők nyilatkozataiból, a szovjet-sajtóból, a rádió-jelentésekből előre látható volt, hogy mindez bekövetkezik. A szovjet kormány jegyzéket küldött a brit kormánvhoz, mely szerint Angliával szemben továbbra is semleges akar maradni. Ezzel szemben a brit kormány kijelentette, hogy az említett érveléssel nem igazolható az az eljárás, hogy a szovjet és Németországgal harcban álló lengyel államra támadt, amikor azzal megnemtámadási szerződése van. Hozzátettük ehhez azt is, hogy ennek a lépésnek következményei még beláthatatlanok. Semmi sem történt, ami Angliát arra bírhatná, hogy módosítsa azon elhatározását, mellyel Lengyelországgal szemben kötelezettséget vállalt és teljes eréllyel folytatja a harcot, mindaddig, míg ezeknek a kötelezettségeknek eleget nem tesz.

Chamberlain a további háború céljairól

— Lengyel szövetségesünk — mondotta beszéde további során Chamberlain — folytatja az ellenállást. Egy szeptember 18-án megjelent köz-

leményből kiderül, hogy a lengyel kormány a román kormánytól menedéket kért az államfő és a miniszterek számára, akik később valóban román területre léptek. Jelenleg még túl korai volna itéletet mondani az orosz lépés következményei felett. Ha Anglia és Franciaország nem is volt abban a helyzetben, hogy megakadályozza a lengyel hadsereg legvözetését, biztosítékot adott arra vonatkozóan, hogy nem felejtette el Lengyelországgal szemben vállalt kötelezettsé-

gét és ennek értelmében a harcot mindkét nagyhatalom tovább folytatja.

Az angol miniszterelnök ezután Hitler kancellár keddi beszédével foglalkozva hangoztatta, hogy Angliában nem ismerik a szigorú és fenyegetésektől hemzsegető beszédeket. Talán éppen ez az oka annak, hogy a német vezetők oly nehezen értik meg az angolokat. Chamberlain ezután így folytatta:

— Megjegyzéseim, amelyeket Hitler kancellár beszédéhez fűznöm kell, nem térnek el attól a szokástól, hogy szüicszavuan és határozottan nyilatkozzam. Hitler ur danzigi beszéde nem változtatta meg a helyzetet. Az eseményekre vonatkozó ismertetése Hitlernek, nem tekinthető olvannak, mint amely a valóságnak megfelel. Néhány biztosítékadást tartalmaz, melyet Hitler az utóbbi években vonakodott megadni. A valóságok között van az is, hogy a francia kormány elfogadta az olasz közvetítést, amelyet a brit kormány elutasított. Ez az állítás elfentmond az olasz hivatalos távirati iroda közleményének, melyet szeptember 4-én adtak ki és amely ismertette a brit és francia kormány által kölcsönösen elfoglalt álláspontot. Sokat beszélt Hitler arról az emberséges módszerről, amellyel a háborút viszi. Én azt hiszem, nem válnak emberségesse a módszerek azáltal, hogy azoknak jelentik ki. A nyit városok bombázása, a menekülőknek géppuskák kal való üldözése felháborította a világot. Hasztalan kerestem ebben a beszédben csak egy szót is, amely azokról szólt volna, akiket életüket veszítették, szó sem volt az özvegyekről és gyermekekről, akiket mindörökké megosztottak a családjától, az ő vezéri vágya miatt.

— Általánosan ismeretesek, hogy milyen célt követünk ebben a háboruban. Meg akarjuk óvni Európát attól a szorongástól, hogy mindegy német támadástól kelljen tartania és Európa népeit olyan helyzetbe akarjuk juttatni, hogy függetlenségüket és szabadságukat megóvhassák. Sem bennünket, sem szövetségesünket semmilyen fenyegetés meg nem félemlit. Okiratokkal tudom bizonyítani, hogy hány esetben ismételttem, hogy tárgyalások után kívánom a békés rendezést elérni.

Chamberlain az angol királynál

Londonból jelentik: VI. György angol király szerdán hosszabb kihallgatáson fogadta Chamberlain angol miniszterelnököt. Az angol kormányfő részletesen ismertette az uralkodóval az elmúlt napok nemzetközi eseményeit. A kihallgatás a Buckingham-palotában ment végbe.

Kanada készül

Ottava. (Rador.) Mackenzie King kanadai miniszterelnök nyilatkozott azokról a katonai előkészületekről, amelyek most folynak. Kanada legsürgősebben beszerzi Nagybritannia számára azokat a cikkeket, amelyekre első sorban van szüksége és ezzel egyidejűleg képzett pilótákat küld Angliába, míg az expedíciós hadsereget később indítja utnak.

Honolulu. (Rador.) Tegnap 14 amerikai repülőgép indult el Hawaiból a Fülöp szigeti Manillába. Szárnyaikra az amerikai lobogó színeit festették. A hatóságok semmiféle felvilágosítást nem adtak az ut céljáról.

Mit tesz Törökország?

Daladier és a török nagykövet fontos tanácskozása

Páris. A Havas távirati iroda jelenti: A külügyminisztériumban tegnap az esti órákban megjelent a török nagykövet, aki Daladier külügyminiszterrel hosszas megbeszélést tartott. A francia-török tárgyalás után hivatalos kommuniké jelent meg, amely megállapítja, hogy a megbeszélés a legszívélyesebb légkörben folyt le és hogy a török nagykövet kormánya megbízásából kijelentette, hogy Törökország teljes egészében teljesíti a francia-török meg egyezésnek minden feltételét.

A török távirati ügynökség jelenti: A képviselő előtt Saracioglu külügyminiszter beszámolót tartott a külpolitikai helyzetről. Saracioglu kijelentette, hogy a tárgyalások Angliával és Franciaországgal a végleges szerződés megkötésére, igen előrehaladott állapotban vannak és kielégítő módon folynak. (Rador.)

Ankara. Saracioglu török külügyminiszter csütörtökön este indul el moszkvai útjára. A külügyminiszter már kedden este akar utazni, de ut-

ját elhalasztotta, mert a bucuresti török követ távbeszélőn értesítette, hogy személyesen akar beszélni vele. A követ ma már meg is érkezett Istambulba, ahonnan folytatta útját Ankara felé.

A török távirati iroda arról ad hírt, hogy Saracioglu külügyminiszter a török kormánypárt parlamenti csoportja előtt kijelentette, hogy a végleges szerződés megkötéséről az Angliával és Franciaországgal megkezdett végleges tárgyalások kielégítő módon haladnak előre.

URANIA

Telefonelővét: 12-32-

Gigantikus szovjet-orosz filmremek!

„POLTAVA“

(„Egy birodalom születése“)

Több mint 80.000 statisztika!

Monumentális tömegfilm.

Fenkölt emberi érzések, a cárizmus orgiái, kicsapongásával szemben

3-kor olcsó ifjúsági előadás.

8. 7.13. 4s 9. 0 óra or.

IV.

Japán és az USA viszonya

Amerika tegyverkezése kizárólag Japán ellen irányul

Tokio. Az Asahi Sin Bun utal Amerika tegyverkezésére és megállapítja, hogy Washington hadiflotta építési programja kizárólag Japán ellen irányul. A Koku Min Sin Bun Japán-ellenesnek tekinti az Egyesült-Államok gazdasági, politikai és katonai intézkedéseit. Felteszi

a kérdést vajon az ilyen körülmények között elkerülhető-e a háború Japán és az Egyesült-Államok között. Ha Amerika tovább folytatja jelenlegi politikáját, írja a lap, akkor nagyon valószínű, hogy Japán életiogiainak védelmére kényszerül.

V.

A semlegesek frontja

Továbbra is a legszigorubb semlegesség álláspontjára helyezkednek az északi államok

Kopenhága. Az északi államok kopenhágai tanácskozása tegnap befejeződött. A tanácskozásokról kiadott közlemény a következőket mondja:

Az északi államok újból kifejezésre juttatják azt az erős elhatározásukat, hogy az európai konfliktusban szigorú semlegességet tanúsítanak. El vannak határozva, hogy ezt a politikát egymással szoros együttműködésben folytatják. Valamennyi északi állam eltökélte, hogy folytatni fogja hagyományos kereskedelmi kapcsolatait mindegyik állammal, még a háborút viselő államokkal is. Meg vannak győződve arról, hogy mindegyik nép érdekében áll miszerint épen maradjanak azok az államok, amelyek a népek közti megbékülést megkönnyítik.

„Magyarország és szomszédai“

Róma. A Lavoro Fascista hosszabb cikket közöl „Magyarország és szomszédai“ címmel. A

cikk írója megállapítja, hogy Csáky István gróf magyar külügyminiszter legutóbbi beszédének kedvező volt a visszhangja a Magyarországgal szomszédos államokban. Jugoszláviában a beszéd a legjobb benyomást keltette és a magyar kormány most várja, hogy milyenek lesznek Belgrád javaslatai a kisebbségi kérdés rendezése tekintetében. Ami a magyar-román kapcsolatokat illeti — folytatja a cikk — köztudomású, hogy a magyar kormány nemrég javaslatot tett a kisebbségi kérdés megoldására.

„Magyarország diplomácia álláspontja nem változott“

Budapest. (Dunaposta.) Az „Uj Nemzedék“ című budapesti lap szerint magyar diplomáciai körökben a nemzetközi helyzet legújabb fejleményeivel kapcsolatban hangzottak, hogy Magyarország diplomáciai álláspontja változatlan marad. A magyar belpolitikai élet halad a maga útján és a parlament programszerűen folytatja munkáját.

LAPZÁRTA:

Forrnak az új események a diplomácia boszorkánykonyhájában

Rómából jelentik: Az olasz lapok feltűnő helyen közlik, hogy Párisban újabb fontos megbeszélést tartott Guariglia párisi olasz nagykövet Coulondre nagykövettel, aki jelenleg Daladier miniszterelnök kabinetfőnöke a külügyminiszteriumban. A megbeszélések tárgyáról és részleteiről semmit sem közöl a római sajtó.

A Times diplomáciai szerkesztője szerint az angol kormány az orosz beavatkozással létrejött befejezett tény el nem ismerésére fog szorítkozni. Anglia magatartását azzal lehet indokolni, hogy a lengyel kormány a lengyel terület átadása előtt nem kérte Románia és Anglia támogatását.

A szovjet beszüntette kőolaj-szállításait Angliába

Londonból jelentik: Szovjetországnak beszüntette az Angliába és az angol gyarmatokra irányuló olajszállítást. Bakuból most kellett volna elindulnia egy nagyobb olajszállítmánynak Alexandria felé, azonban a moszkvai kormány táviratilag letiltotta a hajók indulását.

Páris

Páris. A szerdai párisi lapok nagy cikket szentelnek Hitler keddi beszédének és ezek miatt a hadieseményekről szóló beszámolók háttérbe szorultak. A francia lapok csaknem kivétel nélkül hangsúlyozzák, hogy a német kancellár beszédének célja az volt, hogy a német nép előtt igazolja a nemzeti szocialista politikát. Ez a beszéd — írják a lapok — mintegy bevezetője akart lenni egy másik beszédnek, amelyben a német kancellár békeajánlatot tesz, mert — mint hangsúlyozta — Angliával és Franciaországgal szemben nincsenek követeléseik. A francia sajtó az esetleges békeajánlattal szemben szigorúan elutasító álláspontra helyezkedik.

London

London. Valamennyi angol lap szerdai beszámolója Hitler beszédével kapcsolatban meg egyezik abban, hogy a német kancellár beszéde semmi újat sem tartalmazott. A Daily Herald szerint nem helytálló Hitler ama kijelentése, hogy Angliában csak egy háborús párt van és

Anglia csak Lengyelország megsegítését tűzte ki célul. Hiábavaló — írja a lap — az a fáradság, amelyet Hitler arra fordít, hogy éket verjen London és Páris közé, mert a két ország egysége erősebb, mint bármikor volt.

Gyász Doornban

Amszterdam. (Rador.) A Német Távirati Iroda Doornból közli, hogy az exczásár tudomásul vette, hogy unokája Oszkár herceg századának élén szeptember 5-én egy puskagolyótól találva elesett.

Német buvárnaszád Reykjavikban

Reykjavik. (Rador.) Egy német tenger-alattjáró érkezett a kikötőbe, ahova a vihar elől menekült. A személyzet három tagja sebesült, egyik közülük haldoklik. Az izlandi kormány közölte a német konzullal, hogy a sebesülteket elhelyezhetik a Reykjaviki kórházba azzal a feltétellel, hogy felgyógyulásuk után internálják őket. A haldokló német tengerészt paratartették.

WINDSOR

Írta: Pünkösti Andor

WINDSOR HERCEGE portraszállt Portsmouthernban. A világsajtó ennek az eseménynek háromsoros napihírt szánt. Az angol rádió félperces hivatalos jelentést közölt, mert az egyszerű tény mellett még megállapította, hogy Windsor hercege nemcsak exkirály, de az angol szárazföldi és légihaderő tábornagya és főadmirális, tehát a legközelebbi napokban katonai beosztásáról is történi intézkedés. Azóta még megjelent egy háromsoros kommuniké, hogy Windsor hercege találkozott fivérével, akik közül az egyik történetesen VI. György angol király. Pillanatnyilag a Windsor-ügyben más nem történt.

ROMANTIKUSABB KIRALYSZEREMEM a történelem során aligha volt, mint VIII. Edward szerelme, aki leszállt a világ leghatalmasabb trónjáról, hogy elvehesse egy amerikai kereskedő leányát, akinek harmadik férje lett. Mrs. Simpson, ha nem is lett Majesty the Queen, mindenesetre hercegnői rangig avanszált, mint Duchesse of Windsor, ami szintén egészen csinos rang. Mrs. Simpson elérte, amit nagyon kevés nem királyi véru, vagy nem forradalmár nő, hogy bevonult a történelembe és felkeltette évszázadok irigységét. Mrs. Simpson volt az a nő, aki egy rajongó férfi szemében többet jelentett, mint az öt földrészre kiterjedő világbirodalom. Ezt tulszárvalni már igazán nehéz.

HÁROM NAPIG tartanak általában a csodák, de VIII. Edward szerelme regénye olyan rendkívüli csoda volt, amely eltartott három hónapig is. Pedig a csodák élet-tartama a XX. században még megrövidült és némi ingadozások után másfél nap körül stabilizálódott. A szabók lelkesen propagálták a Wallis-kék színt, a kertészek új virágot neveztek el Simpsonról s egész uszájgíró-falka szaglásztta a szerelmesek nyomát. Regényt írtak rólu, szindarabot, riportorozatot és revüt s a filmhíradók minden hétre állandósították a Windsorékról készített felvételeket. VIII. Edwardnak tapasztalnia kellett, hogy a magánéletbe való visszavonulás nem is olyan könnyű mesterség.

EXURALKODÓKBAN BŐVELKEDIK mindenkor London és VIII. Edward lemondásakor is tartózkodott a falai között vagy négy. Ezek az exkirályok olyan nyomtalanul tűnnek el a világvárost forgalomban, mint Mr. Brown, vagy Mr. Smith. Az ember halandó, a hivatal örök: mondja az angol közmondás. A Wallis-kéket kiszorította a Királynőkék. Uj Elisabethian korszak következett s a királyné okos és rokonszenves magatartásával hi lehetetlenül népszerűvé tette magát és férjét, Windsorékról a világ egyre kevesebbet hallott. Két évvel a világraszóló esemény után, ha hirtelen megkérdeznék valakitől a Windsori hercegné leánynevét, bizony nem tudná, holott két esztendő előtt vígan csiripeltek a verebek is.

PARTRASZALLNI ANGLIABAN még a legkisebb ember számára is rengeteg ceremóniával jár. Fejedelmi személyek partraszállása pedig bizonyult keleti rítus. Jelen volt ilyen alkalmakkor a Lond of the Cinq Port (az öt kikötő hercege) ez a nevet utoljára a Marquess of Readinggá előléptetett Rufus Isaac viselte és jelen voltak a polgári és katonai méltóságok csaknem egyiptómián nagy számmal és az előírtas ceremónia legalább két óra hosszat tartott. Windsor hercegnét csak a katonai parancsnok jelenkezett, mint tábornagnál és az egész ceremónia öt percig se tartott. Elvégre háboru van. A windsori herceg bevonulása jóval kisebb szenzációt keltett, mint mikor Eden és Duff-Cooper jelentkezett katonai szolgálatra.

MAGANEMBEREK a nagy események árnyékában eltörpülnek s a nagy események árnyékából kilépni nagyon nehéz. VIII. Edward nehezen vált szürke magánberré, de a Windsori herceg számára ezerszerre nehezebb feladat, hogy a nyilvánosság érdeklődését valamiképp visszahódítsa. A nyilvánosság ma a nagy eseményekre figyel és magánemberekkel nem törődik, még ha annak a magánembernek magánjellegét hosszú időn át nem is ismerje el.

CORSO 3, 5, 7.15, 9.30 órakor.
„Édes anyaföld“ Paul Münt
Luis Rainer

GDYNIA

Számok és adatok a német kézre került lengyel kikötővárosról

Néhány nappal ezelőtt jelentette a német hadsereg főparancsnoksága, hogy Gdynia, Lengyelország egyetlen kikötője hősiesség után megadta magát. Gdynia eleste alkalmából a Deutsche Allgemeine Zeitung érdekes cikket közöl, amelyben részletesen ismerteti a világkikötővé kiépített Gdynia történetét. A cikk néhány érdekes részletét alább közöljük:

Lengyelország Németország ellen folytatott gazdasági háborújának fellegetvára német kézre került. Gdyninből, a kis porosz halászfaluból, a lengyelek két évtizedes céltudatos munkával nagyszerű kikötőt építettek. A tudomány legújabb vívmányainak felhasználásával építették fel és Gdynia-Gdingen ma — minden kétséget kizáróan — Európa legkorszerűbb kikötője.

Gdyniát eredetileg hadikikötőnek szánták, csak később rendezték be a kikötőt kereskedelmi forgalom céljaira. Gdynia azonban ezután is megőrizte katonai jellegét, mert itt állomásozott a lengyel hadiflotta: mintegy 10 torpedóromboló, tengeralattjáró és aknarakóhajó. A kikötővárosban tengerészakadémia volt s itt helyezték el a lengyel kereskedelmi tengerészeti hivatalait is. Ma Gdynia lakossága meghaladja a 120 ezret is.

A lengyelek hihetetlen összegeket áldoztak Gdyniára és a francia tőke is bekapcsolódott a kikötő kiépítéséhez. Egy francia-lengyel konzorcium millió és millió zloty fordított erre a célra. Egyedül a víziépítmények 1937-ig 150 millió zloty emésztettek fel. A kikötőberendezés 107 millió zlotyba került. A Gdyniába vezető vasutvonal költségeihez az említett francia-lengyel társaság egymaga 500—600 millió frankkal járult hozzá. Ehhez járul még a lengyel kereskedelmi és hadiflotta kiépítésének költsége is. A háború kezdetekor a lengyel kereskedelmi flotta 122.000 hajótonna volt. Ebből a térfogatból hiányzik az a 25.000 hajótonna, amit az építés alatt álló kilenc kereskedelmi hajó tesz ki.

Gdynia bonyolította le a legnagyobb forgalmat valamennyi Keleti-tengeri kikötő közül.

Uj igazságügyminiszteri rendelet a zsidóvallású polgárok utólagos állampolgársági felvételének ügyében

Az új rendelkezés értelmében az érdekeltek nem vehetik igénybe az utólagos jelentkezések kedvezményeit

Nagyfontosságú leirat érkezett az igazságügyminisztériumtól, állampolgársági ügyben. Aradváros vezetőségéhez, ahol az illetékes közigazgatási ügyosztályhoz osztották ki.

Emlékeztet, hogy Iamandi igazságügyminiszter úgy intézkedett, hogy

az állampolgársági pótnévjegyzék összeírása a zsidóvallású lakosság számára nem adott jogot az utólagos jog érvényesítésére

és ezt azzal indokolta, hogy a zsidó lakosság állampolgári helyzetét már az általános felülvizsgálás folyamán, amikor is minden zsidó állampolgárnak igazolnia kellett jogosultságát, végleges formában rendezték.

Az igazságügyminisztériumi leirat következményeképpen természetesen a város közigazgatási ügyosztálya a beérkezett kérvények feldolgozása során nem veszi figyelembe a zsidó lakosok részéről benyújtott előterjesztéseket. Ezeket a kérvényeket, a mellékletekkel együtt, a város hivatalos értesítés kíséretében visszazáraztatja a kérvényezőkhöz.

Itt írjuk meg, hogy a város közigazgatási

Rejtélyes robbanás Liverpoolban 30 sebesülttel

London. Liverpoolban egy épületben csütörtökön robbanás történt. Több mint harminc ember megsebesült, közülük többen súlyosan. A robbanást követő tűz az egész épületet elpusztította. A tűz olyan nagy volt, hogy a város közép részét órákon át füstfelhők borították. A robbanás oka még nem ismeretes.

Az első nap tanulságai után

Teljesen új rendszer alapján folytatják Aradváros lakosságának légvédelmi tájékoztatását

Az új rendszer tudnivalói

Szerdán reggel kezdődött meg Aradon az az előadásorozat, amelyet a városvezetőség mellett működő légvédelmi hivatal a város lakosságának légvédelmi kiképzésére szervezett. Az első napon hat, egyenként ötven percig tartó előadásban került a város első és második rendőrkerületének lakosságát az első előadás anyagáról kioktatni. Reggel hét órától kilenc óra ötven percig az első kerület, délután háromtól öt óra ötven percig a második kerület számára írta elő a lakosság kötelező megjelenését a városi rendelet. Mindkét előadás színhelye a Central-mozi volt, a hivatalos közlemény szerint.

Már reggel hét óra előtt nagy tömegben jelentkeztek a polgárok a Central mozinál, az első előadást azonban nem a mozgóképszínház termében, hanem a szomszédos tüzoltóaktanya udvarában tartotta meg Olteanu kapitány, a város légvédelmi szaktanácsosa. Már ezalkalommal kiderült, hogy sem az előadásnak, sem a részvétel igazolásának az a módja, amit itt alkalmaztak, nem megfelelő. Csupán az előadó kapitány közvelel közelében állók hallották az elmondottakat, a tömeg túlnyomó többségének fogalma sem volt arról, hogy mi beszélt az előadó. Az ellenőrzésnél pedig szintén olyan nehézségek mutatkoztak, amelyeknek következményeképpen a legtöbben képtelenek voltak megszerezni a részvételt igazoló rendőrségi láttaozást. Hozzájárult a zavarhoz a kedvezőtlen idő is; ennek következményeit azonban rövidesen kiküszöbölték, amennyiben a második előadástól kezdődőleg a mozgóképszínház zárt termében folytatták az előadások. Egyéb rendezési zavarok viszonyítást is mutatkoztak az végeredményében a felvonult nagyszámú közönségnek csak elenyészően kis része tudta igazoltatni ottlétét, már pedig az igazolás rendkívül fontos, mert mint ismeretes, az előadásokon való részvétel elmulasztása súlyos következményekkel jár.

Az első nap tapasztalatai alapján máris intézkedés történt, hogy a hibákat kiküszöböljék és a tömegesen elhangzó, valóban indokolt panaszokat megszüntessék. A város légvédelmi hivatala a következő intézkedéseket alkalmazta:

kat megszüntessék. A város légvédelmi hivatala a következő intézkedéseket alkalmazta:

Valamennyi légvédelmi előadást a Central-moziban összpontosítják. Ennek oka elsősorban az, hogy a városvezetőség hangszórókat szerelt fel a teremben és ennek műszaki berendezése nem hordozható. Így tehát csütörtökön amikor is a harmadik és negyedik kerület lakosságának kell a légvédelmi kiképzésen megjelenie, az eredeti tervtől eltérően, nem a környéki közművelődési házban, illetve a Műsóczy-teleni moziban tartják a légvédelmi előadást, hanem a Central-mozi helyiségében. Ebben a helyiségben fényesítő lámpát szereltek fel a színpad megvilágítására, hogy az előadók által bemutatott gyakorlati mozdulatokat mindenki jól láthassa. Ezt a beosztást a jövőre nézve is fenntartják, tehát ezentúl kizárólag a Central mozgóképszínházban részesül kiképzésben a város lakossága, az előre megállapított beosztás szerint, amit az Aradi Közlöny naponta előre jelez.

Azoknak érdekében, akik az első nap zavarai miatt nem igazoltathatták jelenlétüket, az utólagos elintézés lehetőségét teremtették meg. Ugyanis a város a jelenlét igazolására teljesen új módszert vezet be. Ötven ezer darab igazoló-nyomtatványt készíttetett, amelyben 24 rovat van, minden kötelező előadás számára egy. Tíz városi hivatalnok áll majd minden alkalommal a közönség rendelkezésére és osztja ki ezeket a nyomtatványokat, amelyeket ezután minden előadás alkalmával ugyancsak tíz hivatalnok láttaoz. Az ellenőrző könyvecskéket az előadás-kezdetkor lehet kézhezvenni. Évvégén azután mindenkinek igazolnia kell a 24 előadásra való részvételt. Azért pedig, hogy a ma elmulasztott láttaozások pótolhatók legyenek, szombathig, amikor is az előadások első sorozata lezárul, mindenki ismét jelentkezhet, akkor is, ha az illető kerület számára már megtartották az előadást, kétférendi sorrendre való tekintet nélkül. Természetesen az elmulasztott előadás meghallgatását pótolni kell. Ez annyi jelent, hogy a mulasztók bármelyik első csoporthoz tartozó előadásra ismét megjelenhetnek, kérhetik az ellenőrző könyvecskét, amit azután a helyszínen láttaozni fognak.

Szeptember 21-én a III-ik kerület isentkezésén van sor: reggel 7-től 7.50-ig, A—H, 8-tól 8 óra 50-ig I—P, 9-től 9.50-ig R—W.

Déltűn a IV. kerület kerül sorra: 3-tól 3.50-ig A—H, 4—4.50-ig I—P, 5—5.50-ig R—W.

Szeptember 22-én V. kerület: 7 órakor A—H, 8-kor I—F, 9-kor R—W.

Déltűn a VI. kerület: 3-kor A—H, 4-kor I—P, 5-től R—W.

Hitler beszédének visszhangja

Páris. (Rador.) A francia lapok Hitler beszédéhez az alábbi megjegyzéseket fűztek:

A Journal: A kancellár indította meg a háborút, amelyről azt hitte, hogy csak rövid ideig fog tartani. Most rémülten látja, hogy milyen hosszú a háborúra van kilátás.

A L'Époque: Franciaországnak csak egy válasza lehet: nem. Nem akarjuk, hogy hat hónap múlva ismét rátkényszerítsék a háborút és akkor már rosszabb körülmények között kell azt megkezdenni, mint most.

Washingtoni politikai körökben azt hiszik, hogy Hitler beszéde a békeoffenzívának vetette meg alapját és ezt az offenzívát Olaszország és esetleg a Szovjetunó segítségével folytatják majd. Az általános politikai és diplomáciai vélemény azonban az, hogy a szövetségesek vissza fognak utasítani minden ilyen kísérletet.

A New York Times Hitler beszédét tárgyalva azt írta, hogy Szovjetország állapította meg, meddig terjedhet a nemzeti szociáista dinamizmus.

FORUM filmszínház. Telefon: 20-10.

Ma minden idők legizgalmasabb és legszenzációsabb kalandtörténete,

„ZORRO” II. rész

John Carol, Helen Christian és Noah Berry-vel a főszerepben.

Előadá-ok: 5, 7.15 és 9.30-kor.

3 kor matiné olcsó helyárakkal.

ARADI KÖZLÖNY

Telefon: 11-51. Sürgőnycim: KÖZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Felirat. évre... 840 le. Negyedévre 210 le. Félévre... 420. Egy hétre 70.

Uj Rodostók

A Békási-szoros keleti lejtőjén Piatra Neamț és Gyergyószentmiklós között fekszik Bicz, a román uralkodócsalád birtoka...

A Romániába menekült lengyel köztársasági elnök, Moscicki Ignác egyelőre itt fog letelepedni a mai bucuresti-i jelentések szerint.

Nem messze délre Bicztól a második erdélyi szoros, a Gyimesi alatt Slánic-fürdő terül. Slánic az utóbbi időkben teljesen modern gyógyhelyé avaszt.

Slánicba ugyancsak bucuresti-i jelentés szerint a lengyel kormány több tagja vonul az utóbbi hetek izalmainak kipihetésére.

Ryd Smigly marsall már kevésbé csendes elvonultságba kerül. Ő Craiovába megy az élénkforralmu hatvan-hetven ezer lakosu oltoniai városba.

Három győztes Romániában, ahol normális körülmények között, kellő anyagiakkal a háta mögött, tevésszerűen gyógykezelést folytathat a polgár.

A lengyelekben bizonyára éveken át fog naráztalni a remény, de a história vaskövetkezetességgel tanúsítja, hogy a mostani lengyel katasztrófához hasonló forduló után történelmi többé az emigrációk nem igen szoktak visszatérni veszített hazájukba.

A százötven éy óta immár negyedszer elbukott és sok rokonszenvet érdemelt lengyelhon vezetői idén is most önkéntes számkivetésükben a Ponjatoszky, Kosciusko, a maceoievici, vagy osztrolenkai történelmi lapok fanulságait, de maga a történelem megv. suhan fejük felett, mint ahogy a fenyők suhognak, jellegük suhannak a számukra oly tragikus kszben.

ZÜRICH TÖZSDEZÁRLAT: Páris 9.65, London 17.10, Newyork 440.75. Brüsszel 75.50, Milánó 23.00.

Románia pozsonyi ügyvivője átvitotta meghívólevelét a szlovák külügyminiszternek. Pozsonyból jelentik: Ducsánszki szlovák külügyminiszter tegnap fogadta Dianu Hiot pozsonyi román ügyvivőt a román királyság szlovákiai diplomáciai képviselőjét.

A „Kafiristan“ megtorpedozása. Londonból jelentik: Hivatalos jelentés szerint a „Kafiristan“ nevű 5000 tonnás angol gőzös tengeraltjáró megtorpedozta és elsüllyesztette. A gőzös 29 főnyi személyzetét egy amerikai hajó mentette meg.

Átutazott Nagyváradon Hóry András varsói magyar követ. Hóry András magyar követ, aki országát Varsóban képviselte és aki régebben bucuresti-i követ is volt, egy hatalmas zöldesszürke Packard-kocsin, amely lengyel jelzést viselt Nagyváradra érkezett.

Megérkezett Budapestre Japán új követe. Budapestre jelentik: Japán új budapesti követe, Inoje Hosomu csütörtökön megérkezett. Az új követ eddig a tokiói külügyminiszteriumban dolgozott és az európai ügyosztálynak volt a vezetője.

A ZLOTY NÉMET BEVÁLTÁSI ARÁNYA. Berlinből jelentik: Egyelőre a zloty 2:1 arányban váltják be márkára.

A budapesti román követség felhívása. A budapesti román követség értesíti mindazokat a külföldön lakó román katonaköteles állampolgárokat, akik „behívót“ kaptak, hogy a behívóban előirt időben jelentkezzenek beosztási helyükön.

Zavargások Szófiában. Szófiából jelentik: Az egyik szófiai zsidó üzletben lejátszódott incidens után fiatalemberekből álló csoport uccal tüntetést rendezett. A rendőrség 50 fiatalembert vett őrizetbe.

Egy cugiri mérnök öngyilkossága. Cugirból jelentik: Slávescu mérnököt, a cugiri vasgyár alkalmazottját a község mellett levő erdő szélén találták meg. A mérnök felvágta ereit és rendkívül súlyos állapotban szállították a szászsebesi kórházba.

CFR. autóbuzs szerencsétlensége. Bucuresti. A Slatina-pitesti-i utvonalon közlekedő CFR. autóbuzs összeütközött egy gépkocsival és a szerencsétlenség következtében öten megsebesültek. Három utas állapota súlyos.

Szeptember 21.

Mire ezek a sorok megjelennek, már hozzánk is beszökött az ősz, de az utolsó nyári nap hű maradt önmagához. Borongós őszi reggel után, nyári felhők gyűltek a város fölött és délelőtt mennydörgés, villámlás közepette zuhogni kezdett a nyári zápor.

Tamási Aron színpadi sikere Budapesten. Budapestről jelentik: Tamási Aron bűbájos „Énekes madár“ című színdarabja óriási sikerrel került színre a budapesti Nemzeti Színházban.

HOSSZUNAPRA garantáltan 24 óráig füst-és szagmentesen égő MÉCSÉS 17 leles árban kapható „GLORIA“ gyertyaüzletben, Str. Eminescu 11.

Huszonöt halottat emeltek ki a Squalusból. Newyork. Az éjszaka folyamán kiemelték a Squalus elsüllyedt tengeraltjáró áldozatainak első 25 holttestét. Az áldozatok személyazonosságát nem lehetett megállapítani.

Az aradi Urinő-Kongregáció megkezdte imaóráit. Az aradi római katolikus Urinő Mária Kongregáció vezetősége ezúton is közli a kongregánista testvéreivel, hogy ezen a héten, a megszokott időben imaóráit ismét megtartja.

Jó meghatározás

Bemutatóm ausztráliai unokahúgomat. Ő a telet nyaralja át nálam, azután én a nyarat telelem át nála...

A Nemzeti Ujjászületés Frontjának indulója. Bucuresti. A Nemzeti Ujjászületés Frontjának az indulóját a beérkezett 17 pályamunka közül bizottság választotta ki, amelynek Georgescu filharmoniai vezérigazgató, Egizio Masini katonazenai parancsnok, C. Braileanu professzor és I. Georgescu tábornok a nemzeti gárdák parancsnoka volt a tagja.

HOGYAN HALT MEG A „COURAGEOUS“ PARANCSNOKA? London. (Rador). A Daily Express pontos részleteket közöl a Courageous repülőgép-anyahajó kapitányának hősi haláláról. Makey Jones, a hajó parancsnoka egyedül maradt a hidon és amikor a hajó süllyedni kezdett, füsttelgett az angol birodalmi lobogó előtt.

A román posta szolgálatában nincs semmiféle megszorítás! Bucurestiből jelentik: A posta vezérigazgatósága értesíti az egész ország közönségét, hogy a postai szolgálat minden ágában a szolgálat tovább is rendszeres folyik és ebben semmiféle megszorítást, vagy megszorítást nem léptettek életbe.

Felhívás a Kolozsváron lakó román férfiakhoz! Amint a Kolozsváron megjelenő lapok írják, a kolozsvári rendőrkezes úr ma délelőtt hirdetésményt adott ki, amelynek értelmében közhírré teszi, hogy szeptember 20-án szerdán délután 6 órakor a városháza nagytermében megtartandó értekezletre meghívják mindazokat a román születésű férfiakat, akik betöltötték 50-ik életévüket.

Tilos minden tüntetés a magyarországi mozikban is. Budapestről jelentik: A belügyminiszter megtiltotta a mozgóképszínházakban az aktuális eseményekkel kapcsolatban a rokonszeny és ellenszeny tüntetéseket. A mozi tulajdonosok kötelesek erre feltűnően elhelyezett felragaszokon figyelmeztetni a közönséget.

KÉT MILLIÓ HOLLAND FORINT ÉRTÉKŰ GYÉMÁNTOT LOPTAK EL EGY AMSZTERDAMI ÉKSZERÜZLETBŐL. Amszterdamból jelentik: Kedre virradó éjjel Amszterdamban több egyneműtörőzt be egy nagy ékszerüzletbe. A betörők több mint kétmillió holland forint értékű gyémántot loptak el.

A csehek nem hajtják végre a két-nyelvűségi rendeletet. Prágából jelentik: A Magyar Távirati Iroda: A politikai érdeklődés — a nemzetközi helyzetben ki-vül — a védnökség két-nyelvűségi rendelete felé fordul amelynek ügyében a német sajtó erősen kifogásolja, hogy a csehek semmit sem tettek annak megvalósítására.

Az országörség egyenruhájával szélhámoskodott egy buzáui varrónő. Buzáuhól jelentik: Elena Niculescu nevű varrónőnek jömeneteli divatszalonja volt a városban és a varrónő is hírnévre ért. A város elökelő köreiben. Annak ellenére, hogy a divatszalon megfelelő megélhetést biztosított számára, néhány hét óta több kereskedőtől nagyobb összegű kölcsönöket vett fel azzal az ürüggyel, hogy országöri egyenruhákat akar készíttetni az iskolai ifjúság részére.

Bemutatóm ausztráliai unokahúgomat. Ő a telet nyaralja át nálam, azután én a nyarat telelem át nála... Elljárás indítottak tíz turnuseverini lakos ellen a légvédelmi intézkedések áthágása miatt. Turnu Severinből jelentik: Turnu Severinben szeptember 14-ikén légvédelmi gyakorlatok voltak. Tíz egyén ellen bírósági eljárás indult meg, mert nem tartották be pontosan az intézkedéseket.

Utólagos állampolgársági bejegyzés és sor a

Kolozsvárt eddig 160 magyar családfő szerezte meg a román honosságot

Kolozsvár. Az állampolgársági rendelettel, amely amint jelentettük, módot adott arra, hogy a honossággal nem rendelkező romániai magyarok utólagos állampolgársághoz jussanak. A honossággal nem rendelkező romániai polgárok a szükséges okmányokkal — amelyek az állampolgárságukhoz való jogukat igazolják — a községi előjáróságoknál kell jelentkezzenek, hogy utólagosan beírják őket az állampolgársági névjegyzékbe.

Utólagos állampolgársági névjegyzékbe.

Kolozsvárt az utólagos bejegyzés munkáját a város állampolgársági ügyosztálya végzi. Az ügyosztálynál eddig nagyszámban, honossággal nem rendelkező kolozsvári magyar polgár jelentkezett. Az ügyosztálynál augusztus elseje óta összesen 160 magyar családfőt írtak be a honossági névjegyzékbe.

SPORT KÖZLÖNY

Negru kapus esete a kolozsvári Victoriával

Az egykori Crisana-kapus a Victoria játékos, a Rapidnál tart edzést és egy harmadik egyesület érdeklődik iránta

Bucuresti. Az egyik bucuresti-i sportlap ismerteti Negrunak, a Crisana egykori kapusának „esetét”, amely annyi érdekes, hogy érdemes a leközlésre.

Negru gyulafehérvári fiú, akit néhány évvel ezelőtt a Crisana fedezett fel és így került a kapus Nagyváradra. Rövid idő leforgása alatt a kitűnő kapus képességei túlnőttek a Crisana keretén és így került a Rapidhoz, ahol a többszörös válogatott Petrica Radulescuval felváltva védett. Amidőn idén a kolozsvári Victoria játékosai együttesen elhagyták egyesületüket, a Victoria igyekezett utánpótlásról gondoskodni és leszerződtette a Rapidtól Negrut, akinek a szerződés aláírásakor 20.000 lejt is folyósítottak és havi 6 ezer lejt fizetést kötött ki. A Victoria a Rapiddal is szabályszerűen megállapodott a játékos átadásában, azonban — miután a kolozsvári egyesület a kikötött összeget a Rapidnak nem folyósította — a Rapid nem adta ki Negrut új egyesületének. A kapus tehát jelenleg igen furcsa helyzetben van: zsebében a szerződés, amely a Victoriához köti, azonban a Victoria nem tudja szerepeltetni, mert a Rapid nem adja ki a játékos. A Victoria már hajlandóan mutatkozna az igazolási kérelmet visszavonni, de követeli a játékosnak kifizetett 20.000 lejt visszatérítését. A Rapid erre egyelőre nem hajlandó, mert Radulescu mellé — Negru helyére — Sadovskit akarja megszerezni a Juventustól. Erre vonatkozólag már tárgyalások is vannak folyamatban, ha azonban ezek nem vezetnek eredményre, úgy a Rapid visszatartja majd Negrut.

A volt nagyváradai kapus egyébként Bucurestiben tartózkodik és a Rapidnál tartja edzéseit, közben azonban, hogy az „ügy” még bonyolultabb legyen, egyik vidéki divíziós egyesület is élénken érdeklődik Negru iránt, akinek igen előnyös ajánlatot is tett. Ilvenformán könnyen lehetséges, hogy a Rapid—Victoria ügy elintézése után, Negru egy harmadik egyesülethez kerül.

Az Olimpia vezet az ifjúsági bajnokságban

A kertületi ifjúsági bajnokság vasárnapi fordulójának mérkőzéseiről, illetve azok eredményeiről már beszámoltunk. A harmadik forduló után jelentős eltolódások adódtak a táblázaton, amelyen az első helyet az Olimpia csapata foglalta el.

Az ifjúsági bajnokság állása most a következő:

1. Olimpia	3	3	—	18	5	6
2. ATE	3	2	1	10	3	5
3. Gloria	3	2	—	15	2	4
4. Hakoah	3	2	—	13	4	4
5. AMTE	3	2	—	12	6	4
6. Astra	1	1	—	6	3	2
7. Titanus	3	1	—	2	11	13
8. AAC	3	1	—	2	2	4
9. Egyetértés	2	1	—	1	4	9
10. Unirea	2	1	—	1	3	9
11. Transilvania	2	—	1	1	1	4
12. Tricolor	3	—	—	3	3	22
13. Crisana	3	—	—	3	1	15

Ami meg vasárnap volt...

Két aradi másodosztályú egyesület, a Vulturul és a Fortuna barátságos mérkőzést játszottak egymással és a meccs 1:1 (1:0) arányban döntetlenül végződött. Teritean, illetve Ricsan lőtték a mérkőzés góljait.

Érdekes összeállítás a világ legjobb atlétikai eredményeiről

Helsinki. A jövő évben július 21-től 28-ig lesznek az olimpián az atlétikai versenyek. A finnek hivatalos olimpiai közleményükben most összeállították, hogy 1939-ben július 28-ig (tehát egy évvel a helsinki-i atlétikai olimpia befejezése előtt) kik érték el a legjobb eredményeket a világon, ime a „papir-olimpia” győztesinek névsora:

100 m.: Jeffrey USA, Ellerbee USA 10.2
200 m.: Jeffrey USA, Lewis USA 20.7
400 m.: Harbig német 46.7
800 m.: Harbig német 1 p. 46.6
1500 m.: Andersson svéd 3 p. 48.3
5000 m.: Mäki finn 14 p. 08.8
10 ezer m.: Mäki finn 30 p. 35.4
3000 m. akadályfutás: Kaindl német 9 p. 06.8
110 m gát: Battiste USA 14.1
400 m gát: Hölling német 51.6
4x100 m.: Németország 40.1
4x400 m.: Németország 3 p. 10.4
Távolugrás: Watson USA 7.5
Magasugrás: Steers USA 230

Rudgrás: Warmerdan USA 442.
Hármasugrás: Rajasaari finn 15.52.
Súlylökés: Hackney USA 17.04
Diszkoszvetés: Fox USA 52.55.
Gerelyvetés: Järvinen finn 74.79.
Kalapácsdobás: Blask német 58.05.
Tízusa: Müller német 72.67 p.

O A NÉMETEK ELLENI MAGYAR VÁLOGATOTT LABDARUGÓ CSAPAT. Budapest. A vasárnapi német—magyar válogatott labdarugó mérkőzésre a magyar csapatot vitéz Ginzery Dénes szövetségi kapitány a következőképpen állította össze: Tóth (Szeged FC) — Pákozdy, Bíró — Szalay I., Sárosi III., Szalay II (Nemzeti) — Kincses, Sárosi dr., Zsengellér, Dudás, Gyetvai.

O A Magyarország B) válogatott elleni mérkőzésre V. Economu szövetségi kapitány a következő keretet jelölte ki: Petrescu, Unirea Tricolor, Negrescu, Venus, Marianuti Tricolor Ploesti, Oana, S. Niculescu, Nacu Juventus, Spielmann NAC I, Dumitrescu Unirea Tricolor, Hodroaga TMAC, Duce Gr. Constantinescu, G. Popescu Sp. Studentesc.

HOLLAND-AMERIKA LINIE

Rendszeres hajójáratok az

Egyesült-Államokba,
Kanadába és
Középamerikába

FIZETES LEIBEN!

Felvilágosítások és beiratkozás:

HOLLAND-AMERIKA LINIE

ARAD, Bulev. Regele Ferdinand No. 9.

Telefon 21-77.

BUCURESTI, Calea Victoriei 70. et. I.

Tel. 4.41.65.

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

CSÜTÖRÖK, SZEPTEMBER 21.

Bucuresti, Rad'o-Romania. 7: Reggeli torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásjelentés. 12.03: Ionel Giurgea zenekara, Lia Craciunescu énekszámával.

Bucuresti, Radio-Romania. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13.05: Ionel Giurgea zenekara folytatja műsorát. 13.35: Rádió szalonzeneke. 14: Színházi közlemények. 14.10: Hírek. 14.30: A zene folytatása. 15-10: Időszerű közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Kulturális közlemények. 19.17: Részletek Thomas Mignon című operájából. Lemezek. 19.58: Alfred Cortot zongoralemezei.

Bucuresti, Radio-Romania. 20.05: Busuioceanu előadása a királyi palota Murilliójáról. 20.20: Ghirag Sachazlian énekel. 20.40: Szimfónikus hangverseny lemezekről. 22: Hírek, sportközlemények. 22.25: A zene folytatása. 23: Hírek. 23.15: Lemezek. 23.45: Hírek külföldre francia, ol és angolul.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: és 11.45: Felolvasás. 13.10: Szervánszky Péter hegedű, zongorakísérettel. 13.40: Hírek. 14: A rádió szalonzeneke. 14.20: Időjelzés, időjárás és vizállásjelentés. 14.30: Hírek. 17.15: Háztartási tanácsadó. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18.15: Amire még ma is örömmel táncolunk. Mecseki-Reinprecht Rudolf és Polgár Tibor kétfonórás jazzmüsora. 18.30: Ruszinnal ví előadás. 19: Lendvay Jóska és cigányzeneke. 20: Kertészeti időszerű tanácsadó. 20.15: Hírek. 20.25: Hanglemezek. 20.45: Váczy Péter egyetemi magántanár előadása a catalanumi csatáról. 21.15: Operatársulatok. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Normand Delmund zongorázik az angol—magyar művészcserében. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.05: Sáray Elemér cigányzeneke muzsikál, Szánthó Gyula énekel.

Budapest II. 19.30: Angol nyelvoktatás. 20: Gizi filmdalokat énekel. Hanglemezek. 21: Hírek. 21.20: Bolívia határán. Matolay Tibor dr. utleírása. 21.50: Zsámboky Miklós gondolkázik, zongorakísérettel. 22.15: Táncközlemények. 23: Időjárásjelentés.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 22.

Bucuresti, Radio-Romania. 7: Reggeli torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásjelentés. 12.03: Vasile Julea zenekara, Nicu Stoenescu énekeivel.

Bucuresti, Radio-Romania. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13.05: Vasile Julea zenekara, Rodica Buior énekeivel, folytatja műsorát. 13.30: Rádiózeneke. 14: Színházi közlemények. 14.10: Hírek. 14.30: A zene folytatása. 15-10: Időszerű közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Román zene lemezeken. 19.20: Elisa Banescu-Acsentie énekel.

Bucuresti, Radio-Romania. 19.40: N. Iorga tanár előadása. 20: Madeleine Cocoreanu zongorázik. 20.25: Gounod: Faust, Opera lemezeken. 21.25: Sportközlemények. 22.05: Hírek. 22.55: Hírek. 23.45: Hírek külföldre franciául, németül és olaszul.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: és 11.45: Felolvasás. 13.10: Rác Zsiga cigányzeneke. 13.40: Hírek. 14.20: Időjelzés, időjárás és vizállásjelentés. 14.30: Sthymmel Miklós tánczeneke. 15.30: Hírek. 17.15: Diákféltő. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés hírek. 18.15: A mazzuri csata. Felolvasás. 18.40: Gounod: Faust. Balettzene hanglemezeiről. 19: Sportközlemények. 19.15: A rádió szalonzeneke. 19.40: Felolvasás a felolvasásról. Vaszary Gábor humoros csevegése. 20.15: Hírek. 20.25: Boldog szerelem. Rádiójáték. 21.10: Modern magyar muzsika. A Budapesti Hangverseny Zenekar műsora. 22: A rádió külügyi negyedóra. 22.15: Táncközlemények. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Dohnányi Ernő zongorázik. 23: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Magyar Ferkó énekel, Farkas Jenő és cigányzeneke muzsikál.

Budapest II. 20: Gyorsíró tanfolyam. 20.25: Mozart-művek hanglemezeiről. 21: Hírek. 21.20: Szügyi Kálmán, az Operaház tagja énekel zongorakísérettel. 21.40: Házi fertőtlenítő szerek. Gajzágó Dezső dr. főorvos előadása. 22.10: Budapesti Hangverseny Zenekar. 22.45: Időjárásjelentés.

KOZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Az ipari képesítési okmányok a jövőben csak az állampolgársági bizonyítvány alapján adhatók ki

A munkaügyi minisztérium körrendelete a munkakamarákhoz

A munkaügyi minisztérium nagyfontosságú körrendeletet intézett 34.093—1939. szám alatt a munkakamarákhoz. A rendelet utasításokat tartalmaz az ipari képesítési iratok, vagyis a munka és mesterkönyvek kiadására vonatkozóan. A bevezetésben a rendelet a minisztérium 78.853—1936. számú intézkedésére hivatkozik, amely azon lakosok képesítési iratainak kiadásáról intézkedett, akiknek állampolgársági helyzete nincsen tisztázva. Ennek a rendelkezésnek értelmében tud valójában a képesítési iratokat kiadhatták a munkakamarák akkor is, ha a kérvényezők az állampolgársági okmányt nem tudták felmutatni, de állampolgársági jogosultságukat más okmánnyal, például a katonai könyvecskével igazolták.

A most érkezett rendelet hivatkozik arra, hogy a fenti intézkedés kiadása óta az állampolgársági kérdés szabályozásával kapcsolatban több törvény jelent meg. Ezek közé tartozik elsősorban az 1928. január 22-iki törvény, amely az állampolgársági revízióról intézkedett. A múlt év szeptemberében megjelent az állampolgársági révsorból törölt polgárok helyzetét szabályozó törvény december 3-án az idegenellenőrzést meg szabályozó törvény, ez év január 16-án pedig a román állampolgárság megszerzéséről és elvesz-

téséről szóló törvény. Ezekre az új törvényekre való tekintettel a régi utasítások érvényüket veszítik.

Ezért a munkaügyi minisztérium most úgy intézkedett, hogy az ipari képesítési iratok, vagyis a munka és mesterkönyvek átvételekor a csatolt területek nem zsidó lakói állampolgárságukat csupán az állampolgársági bizonyítvánnyal igazolhatják, a zsidó polgárok pedig ezen a bizonyítvánnyon kívül az állampolgársági revíziót tanúsító okmánnyal.

Ami az okiráltságbeli, vagyis azokat illeti, akik az állampolgárságot az okiráltságban nyerték el, a nemzsidók állampolgárságukat a 78.853—1936. számú miniszteri rendeletben felsorolt okmányokkal is igazolhatják, vagyis a születési bizonyítvánnyal, iskolai bizonyítvánnyal, katonai könyvecskével, választói igazolvánnyal, olyan okmányokkal tehát, melyekből az illető román állampolgársága kétségbevonhatatlanul kitűnik. Az okiráltságbeli zsidó polgárok közül, azok, akik oncoró révén kapták állampolgárságukat, a revíziós okmányt kell felmutassák, a naturalizáltak pedig a Monitorul Oficial azon számát, amelyben a naturalizálásról szóló határozat megjelent.

Külön hivatal alakul a külföldi fizetések szabályozására

Megszüntetik az elszámolási alapon történő áruforgalmat

A nemzetközi események következtében Románia kénytelen egész külkereskedelmi politikáját az új helyzetnek megfelelően módosítani és mint már jelentettük, a kormány elvben úgy határozott, hogy a fennálló kliringszerződéseket felülvizsgálat alá vonja, a kompenzációs áruüzleteket megszünteti, új alapokon szabályozza a behozatalt, a kivitt és a fizetési forgalmat. Az új rendszer, amely október elsején lép életbe, egyfelől több mozgási szabadságot fog biztosítani a kormánynak a fennálló egyezmények megváltoztatására, másfelől pedig széles alapon biztosítja az állam szükségletét. Az új rendszer legfontosabb alapelve az, hogy Románia nem érdemli meg azt a gazdasági megkötöttséget, amelyet rákényszerítettek a kliringszerződések révén, hanem igyekezni fog minél szabadabb kereskedelmi forgalmat lebonyolítani a külföldi államokkal. A román valutának van ma a legnagyobb aranyfedezete és a lei már évek óta a legegészségesebb és legstabilabb valuta Európában és azon kívül is. Ugyanakkor azonban Románia adós-állam, amelynek kamatokat kell fizetnie külföldre, holott nincs megfelelő mozgékony tőkéje, ezért mindenképpen aktív egyenlegű, vagyis főleggel záruló külkereskedelmi mérlege kell legyen, hogy a többletből fedezni lehessen az állam külföldi kötelezettségeit. Következésképpen az új rendszer alatt bármilyen külföldre szóló fizetés szoros összefüggésben lesz az áruforgalommal. Az eddigi bonyolult fizetési rendszer helyébe

a nemzetgazdasági minisztérium mellett külön hivatalt állítanak fel a külfölddel való fizetési és áruforgalom egységes szabályozására.

Ez a hivatal, amely előzetes engedélyeket fog kiadni minden külföldi esedékességnek szabadforgalmi devizában történő fizetésére, szabályozni fogja úgy az ország fizetési, mint külkereskedelmi mérlegének alakulását.

Az erre vonatkozó rendelet törvény kimondja, hogy a külföldre kiszállított román áruk el lenében befolyó devizák 45 százalékát hadianyagrendelések, az államadósságokkal kapcsolatos kötelezettségek, a diplomáciai szolgálat kiadásainak és minden más állami kiadás fedezésére fogják fordítani, 30 százalékot nyersanyagok fizetésére és 25 százalékot a romániai termelés fokozására szükséges termékek, fogyasztási cikkek behozatalára, magánjellegű pénzügyi átutalásokra, tanulmányi, tu-

risztikai, egészségügyi és más hasonló célú költségek átutalására. Ha valamelyik kategória nem használja ki a részére fenntartott devizakeretet, a megmaradt devizákat az utána következő kategória kapja. A részletintézkedéseket minisztertanácsi rendelettel léptetik életbe.

A továbbiakban arról intézkedik a rendelet törvény, hogy szükség esetén a kormány elhatározhatja a valamennyi országba irányuló kivitt és bármilyen országból való behozatal ellenőrzését és szabályozását, a kivitt megszorítását olyan államokba, amelyek tilalmat vagy korlátozásokat léptetnek életbe a román honvédelem, vagy nemzetgazdaság számára fontos áruk kivitelénél. A kormány megszoríthatja a kivitt olyan országokba, ahol Románia javára mutatkozó devizakészletek gyűlnek fel, a melyekkel Románia nem rendelkezhet a fenti kvótafelosztás szerint. Betilthatja a kormány a honvédelem, vagy a nemzetgazdaság számára nélkülözhetetlen áruk kivitelét. A kormány megfelelő intézkedéseket tehet azoknak a veszteségeknek az elhárítására, amelyek abból érhetik a román nemzetgazdaságot, hogy a külföldi devizák háborús, vagy más okokból elérték telenednek, valamint a háborús állapotokkal járó szállítási kockázatok elkerülése érdekében is. A rendelet törvény felhatalmazza a kormányt arra is, hogy szükség esetén felmondja azokat a fizetési vagy elszámolási (klirings) egyezményeket, amelyek háborús okokból nem működnek rendesen és Románia érdekeinek megfelelően és általában arra, hogy megfelelő intézkedésekkel biztosítsa Románia külkereskedelmének egészséges fejlődését a honvédelmi és gazdasági szükségletek kielégítése érdekében.

A rendelet törvény értelmében az 1939. október elseje után lebonyolításra kerülő bármilyen árukivittelből eredő devizamennyiség 30 százalékát hivatalos árfolyamon és 30 százalékos felárral be kell szolgáltatni a Banca Nationalánál. A többi 70 százalék felett az exportörök szabadon rendelkeznek a devizauzletekre jogosított korlátlan hitelű bankok útján. A beszolgáltatott 30 százalék devizamennyiség csak is állami fizetésekre szolgál, míg az exportörök által eladható 70 százalék külföldi fizetésekre fordítható az új külkereskedelmi hivatal előzetes engedélye alapján. A bankok az exportörök tulajdonát képező devizákat csakis a tőzsdén adhatják el, még pedig legfeljebb 15

napon belül attól az időponttól, amikor az exportör a 30 százalékot a Banca Nationalának engedte át. Ezt a határidőt minisztertanácsi rendelettel meg lehet változtatni. Ha a szabadforgalmi devizákat az előirt határidőn belül nem adták el, a Banca Nationalának joga van arra, hogy maga vásárolja meg a devizákat a hivatalos árfolyamon és 38 százalékos felár mellett.

Végül a rendelet törvény hatályon kívül helyezi október elsejétől a devizák szabadforgalmára vonatkozó, valamint a kompenzációs üzletekről szóló korábbi törvényeket és érvényteleníti a szétszedett állapotban behozott gépkocsik kompenzációs importjánál megállapított kedvezményeket.

Az Argus legutóbbi számában bőven foglalkozik az új külkereskedelmi rendszerrel és megállapítja, hogy a kormánynak az a szándéka, hogy a behozattal kapcsolatban lényegesen leegyszerűsítse a formákat. Ami a devizáknak a tőzsdén való eladását illeti, a lap úgy értesült, hogy ez nem értelmezhető minden jelentéktelen összegre. A lényeg ugyanis az, hogy az eladás a tőzsde árfolyamán történjen.

Tekintettel arra, hogy a kompenzációs rendszer megszűnik, megszüntetik az A. és B. listákat is.

Október elseje előtt egyébként minisztertanácsi jegyzőkönyv jelenik meg, amely részletesen szabályozza az új rendszer gyakorlati végrehajtását.

A kontingentálási rendszer továbbra is érvényben marad és a kereskedelmi behozattal esetében ezentúl is negyedévenként adnak behozattal engedélyeket. Ezeknek a behozattal engedélyeknek érvénye három hónap lesz. A behozattal engedélyeket azonban nem keretnek, vagyis kvóták alapján, hanem a nemzetgazdaság szükségletei szerint adják.

Rendezik az exportárak árának kérdéséről is, még pedig olyképen, hogy egy ár megállapító bizottság alakul Bucurestiben.

Teljes fizetésre tarthatnak igényt a katonai szolgálatra behívott magántisztviselők

Bucuresti. (Rador.) Az illetékes szervek intézkedései értelmében a magántisztviselőknek katonai bevonulásuk egész idejére joguk van a teljes fizetésükre.

Jugoszlávia és Németország gazdasági kapcsolatai változatlanok maradnak

Belgrád. A Politika berlini tudósítója azt írja, hogy berlini felfogás szerint Jugoszlávia és Németország gazdasági kapcsolatai változatlanok maradnak.

Németország a jövőben is hűséges vevője lesz a jugoszláv árucikkeknek és a maga részéről is igyekezni fog módot találni arra, hogy kiküszöbölje mindazokat a nehézségeket, amelyek esetleg megakadályozhatnák termékeinek eladását a jugoszláv fogyasztók számára.

A gyapotfonalak új illeteke

A Monitorul Oficial szeptember 18-iki száma rendelet törvényt közöl, amelynek értelmében a következőképpen szabályozták újra a gyapotszövetek után fizetendő forgalmiadót: 1 kg. importált gyapot, vagy vigoigne fonal után 20 lei forgalmiadó, 7 lei repülőilleték. Egy kg. nyers gyapot után 24 lei forgalmiadó és 8 lei repülőbélyegilleték. A belföldön merceázott gyapotfonalak és gyapotszövetek után behajtják a különbözetet. Azon fix illetekeken kívül, amelyeket a gyersgyapot, vagy a gyapotfonalak behozatalánál kell fizetni és amelyek a kész termékek utáni adót képviselik, fizetni kell az importált nyers gyapot után a 4 százalékos forgalmiadót is, valamint a 6 százalékos forgalmiadót és 2 százalékos repülőilletéket a behozott vigoigne-fonalak után.

= Serban államtitkár erdélyi körútja. Kolozsvár. Serban Mihail államtitkár Kolozsmegyébe érkezett és itt látogatást tett a gyulai és dezmei mintagazdaságokban. Serban államtitkárt felülvizsgáló utja során Zeicu és Ciomac vezérfelügyelők kísérték el. Az államtitkár Kolozsmegyei utja után Torda- és Alsófehértó megyébe is ellátogatott. Serban államtitkár utjának részletes ismertetésére még visszatérünk.

Milyen áruk tekintendők közsükségleti cikkeknek az új uszora törvény értelmében

Az Aradi Közlöny egyik legutóbbi számában részletesen közöltük az új uszortörvényt. Mint jelentetjük, az új törvény értelmében a nagykereskedők

minden tíz napban kimutatást kell küldeni a nemzetgazdasági miniszteriumba. A raktárak helyzetéről, valamint az átlagos vétel- és eladási árakról. Hasonló kimutatásokat

kötelesek minden tíz napban a közsükségleti cikkekről a kiskereskedők a városházára eljuttatni.

Az új uszortörvény alkalmazásával kapcsolatban Bujoiu nemzetgazdasági miniszter most rendeletet adott ki, amelyben az elsőrendű közsükségleti cikkeknek minősített áruk névjegyzékét tünteti fel.

Eszerint az árdragítás elleni törvény rendelkezései alá a következő cikkek esnek:

Friss hús, konzervhús, húskelesztmények, állati zsiradékok, eleven és vágott házi szárnyas, tojás, tejtermékek és túró, friss hal, halkonzerv, halkészítmények, főzelékek és zöldségfélék, belföldi és külföldi gyümölcs frissen vagy konzerv alakjában, buzáliszt, rozsliszt, tengerliszt, kenyér, liszttestészták, belföldi és importált növényi, ételolajok, só, rizs, olaj, bogó, kávé és pótkávék, tea, cukor, főzősokkoládé, ásványvíz és szikvízek, ecet, jég, szilárd tüzelőanyag, tűzifa, faszén, házi brikket, világító petroléum, denaturált szesz, szappan, gyertya, méz, lámpaüveg, mosószóda, fehér és kék keményítő, kenőcsök, pamutolaj, falusiaknak juhbőrkecsmák és zekék, főzőkályhák és alkatrészeik. Mindezeknél a cikkeknel a nagykereskedelem a 10. a kiskereskedelem a 20 százalékos hasznot nem lépheti túl. Mindazok a kötelezettségek és tilalmak, amelyeket az új törvény előír, ezekre a cikkekre vonatkoznak és azokat a kereskedőket, akik bármilyen formában áthágyják a törvény rendelkezéseit igen súlyosan büntetik.

A kereskedők csak hamuszürke gépkocsikat adhatnak el Bucureshti-n. Bucureshti, A Curentul című lap jelenti, hogy a hatóságok felkérték a gépkocsikereskedőket, hogy a most eladásra kerülő gépkocsikat festessék hamuszürkére. A már forgalomban lévő magángépkocsik átfestése nem kötelező.

PÁRISBAN FRÖSEN ZUHANT A SUEZ ÉS ROYAL DUTCH RÉSZVÉNYEK ÁRFOLYAMA. Párisból jelentik: A szovjet beavatkozás következtében a pénzpiacra mozgás keletkezett. Az értékek általában nem estek, de a Suez és a Royal Dutch részvények erősen zuhantak.

Fontos ülést tartott az aradi kiskereskedők szindikátusa. Az aradi kiskereskedők szindikátusa vasárnap délelőtt fontos választmányi ülést tartott, amelyen több időszerű kérdést vitattak meg. Liszka Pál aradi fűszerkiskereskedő a felszólalások során rávilágított arra, hogy az utóbbi időben történt áremelkedések következtében sok vándor ér a kereskedőket a nagyközönség részéről. Liszka Pál felszólította a kiskereskedőket, hogy kövessenek el minden lehetőt annak beigazolására érdekében, hogy az aradi kereskedők nem üzérkedés következtében emelték fel egyes árucikkek árát, hanem azt az általános drágulás idézte elő. Rávilágított Liszka Pál arra is, hogy éppen a kereskedőknek érdeke áruját minél olcsóbban forgalomba hozni, mert csak ezáltal fokozhatja üzletének forgalmát. Felkérte kereskedőtársait, hogy a jövőben minden árurol, melyet akár közvetlenül a gyártól, akár a nagykereskedőtől vásárolnak, kérjenek számlát, hogy bármikor kellőképpen igazolhassák a hatóságok képviselőinek az áru beszerzésének árát és így ki-ki meggyőződhessék arról, hogy a kereskedők nem üzérkednek, hanem csupán a törvény által biztosított hasznot számítják fel.

Legújabb jelentéseink:

Német vezérkari tisztek tárgyalnak Moszkvában Lengyelország felosztásáról

Moszkva. Königsbergből 4 német magasrangú katonatiszt érkezett meg Moszkvába, akik tárgyalásokat kezdenek a lengyelországi felosztás egyes technikai kérdéseiről, az illetékes orosz körökkel. KÖSTRING német tábornok már ezt megelőzően Moszkvába érkezett, hogy segítségére legyen a tisztí küldöttségnek a tárgyalások során. Ugyancsak Moszkvába utazott EGLI német ezredes is, aki szintén részt vesz a megbeszéléseken.

Elhagyják Romániát a lengyel menekültek

Bucurestiből jelentik: A rendőrségi alminisztérium köz tudomásra hozza, hogy a kormány hozzájárult ahhoz, hogy a lengyel politikusok és a katonák kivételével a lengyel menekültek érvényes utlevéllel akár vasuton, akár gépkocsin elhagyhassák az országot. Evégből szeptember 20-tól kezdve tranzit-iroda működik Cernăuți-ban, Pászcaniban, Romaniban, Bacău-ban, Focșani-ban, Fălticeni-ben, Vaslui-ban és Iași-ban a megyei prefekturák helyiségében.

Litván-szovjet katonai együttműködés

Moszkva. A Tass-iroda jelentése szerint a szovjet határon levő litván csapatok parancsnokságai utasítást kaptak, amely szerint a szovjet-csapatoknak, ha velük találkoznak, minden támogatást adjanak meg. A litván hatóságokhoz érkezett jelentés szerint egyébként nagyobb számú lengyel katonaság menekel a litván határ felé. A Litvánia felé haladó lengyel sereg jelenleg tizenkét kilométerre van a határtól. Ezek állandó harcban vannak az őket üldöző német katonasággal.

Közeledés Olaszország és Görögország között

Rómából jelentik: Az olasz és görög kormányok megvizsgálták a két ország egymás közötti viszonyát és megállapították, hogy az őszinte barátságon és bizalmon alapszik. Ezért Olaszország és Görögország között a baráti kapcsolatok elmélyítése várható. Ennek az első megnyilvánulása az a körülmény, hogy az olasz kormány — mint azt hivatalos olasz kormánynyilatkozat közli — visszavonja az albán-görög határra vezényelt csapatait, amelyeket Albánia megszállása után határerősítési célból vezényeltek ki a görög határra.

Görög jelentés az olasz közeledésről

Athénből jelentik: A lapok a külügyminisztérium alábbi közleményét tették közzé:

„A görög és az olasz kormány hasznosnak látta Európa mostani helyzetében, hogy figyelmüket ráirányítsák a két állam közötti viszony jelenlegi állására. Örömmel állapították meg, hogy ez a viszony őszintén barátságos és a két országot kölcsönös bizalom hatja át. Ezeknek az érzelmeknek kézzelfogható bizonyítékát szolgáltatja az olasz királyi kormánynak az az elhatározása, hogy katonai erőit eltávolítja az albán-görög határról, nemkülönben a görög kormány, amely a maga részéről hasonló intézkedést hajtott végre.”

A Giornale d'Italia a lengyel összeomlásról

Róma. (Rador.) A Giornale d'Italia a lengyel állam katonai és politikai összeomlásával foglalkozva azt írja, hogy a német és másrészt az orosz hadsereg által megszállandó területeken kívül Lengyelország számára egy zóna marad, amelyen 20 millió lengyel él. Ezen a területen Lengyelország megmenthető, ha elfogadja természetes és

történelmi kereteit. Ennek alapján lemond nagy hatalmi állásáról és arról a politikai tájékozódásról, amelynek következtében három hét alatt összeomlása beteljesült. Ezekből következik, hogy a megszökött lengyel kormánynak le kell mondani és új kormánynak kell helyét átadnia. A nyugati fronton még semmi jövőtehetetlen sem történt. Ki vállalja a felelősséget azért a kezdeményezésért, hogy ez az állapot jövőtehetetlenné váljék? Ime ez az a kérdés, amely a nemzetek lelkiismeretét foglalkoztatja.

A varsói lengyel helyőrség ellentámadása

Grodnoból jelentik: A várost védő lengyel hadsereg szerdán támadást intézett a német motorososztagok ellen.

Az olasz lapok szerdai számukban is nagy elismeréssel írják a lengyel katonaság hősi és bátor magatartásáról. Kiemelik a lapok azt a körülményt, hogy a lengyel csapatok még mindig erőteljesen védik Varsót és Lemberget is.

Lengyel menekültek Lettországon

Rigából jelentik: Szerda délelőtt kilencszáz főből álló lengyel csapat lépte át Lettország határát. A katonákat lefegyverezték, majd internálótáborba szállították.

Jugoszlávia lépése

Belgrád. Jólétesült körök jelentése szerint Jugoszlávia a közeli napokban elismeri a Szovjetet és megteszi a szükséges lépéseket a diplomáciai kapcsolatok felvételére.

Az orosz-jugoszláv baráti kapcsolatok felvételével egyidejűleg politikai körökben arra számítanak, hogy a jugoszláv külügyminiszter a közeli napokban Moszkvába utazik.

Brauschitsch a nyugati fronton

Berlinből jelentik: Brauschitsch vezérezredes, a német hadsereg főparancsnoka 19-én a nyugati arcvonalra érkezett. Az egyik csapattest törzskarával folytatott megbeszélése után a vezérezredes meglátogatta az első vonalban levő különböző csapattesteket. Fogadta a parancsnokok jelentését és behatóan érdeklődött a helyzet iránt.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: **Alkalmazást keresők, elvesztett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 leu.** A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő

OKTATÁS

Francia nyelv tanítását és korrepetálását eredményesen vállalom. Str. Cosbuc 39., I. 2. 4291

Német órákat speciális szakmákban is adok. Társalgás. Cimeket a kiadóba kérem. 4293

ALKALMAZÁST NYER

Ügynököket keresünk állattartó gazdák látogatására, állandó és szép jövedelemmel. Cim a kiadóban. 4289

Perfekt mindenest okt. 1-re keresek. Kohn fűszerüzlet. Str. Brătianu 7. átjáróház. 4294

LAKÁS

Butorozott szoba fürdőszobával kiadó szept. 1-re. Cim a kiadóban. 4292

Kiadó egy 3-4 szobás modern, uccai lakás Str. Cuza Vodă 33. Parkirozott udvar. Havi 1600 lei. 4225

Egy háromszobás, szép tiszta lakás azonnalra, vagy október 1-re kiadó. Bul. Reg. Ferdinand 50. 4235

Új házban kétszobás magasszintes, összkomfortos lakás november elsejére kiadó Str. Onu 18. 4290

VÉTEL-ELADÁS

Eladó egy jókarban levő Puch gyártmányu kerékpár. 4282

Jókarban levő mély gyermekocsi eladó. Megtekinthető: Str. Virtutea Militară 3. (Tisztviselő-telep). 4197

KÜLÖNFÉLÉK

Beraktározási raktárban olcsón és biztos helyen bármilyen ingóság beraktározható. Potom áron sürgősen eladó: hálószoba, üzletberendezés, állótükrök. Str. Moise Nicoară No. 9 4279

Hirdessen az „Aradi Közlöny“-ben